

Stort og småt fra vejrets verden

Af Bjarne Siewertsen og Lea Burholt Siewertsen

Hvornår er vejret stort, småt og normalt? Vi har kigget lidt på de forskellige vejrfænomener – set på normalerne og sammenlignet dem med ekstremerne.

Ja, det med vejrrekorder er jo nødt til at være noget amputeret noget. Når en bager laver verdens største kage, så har vi rimeligt styr på, at der ikke er en bager, som har lavet sådan en før. Det samme gør sig gældende med rekorder i idrættens verden. Men vejret... Vi kan jo altså kun måle så langt tilbage, som vi har haft måleinstrumenter til, og kan måleinstrumenterne dengang i det hele taget sammenlignes med det, vi har i dag? Og fortæller en varmekord i Danmark den samme historie som en varmekord i Grønland? – næppe. Det er ikke spørgsmål, som skal besvares her, men blot give stof til eftertanke. Her går vi efter de rene tal og prøver at sætte dem lidt i relief.

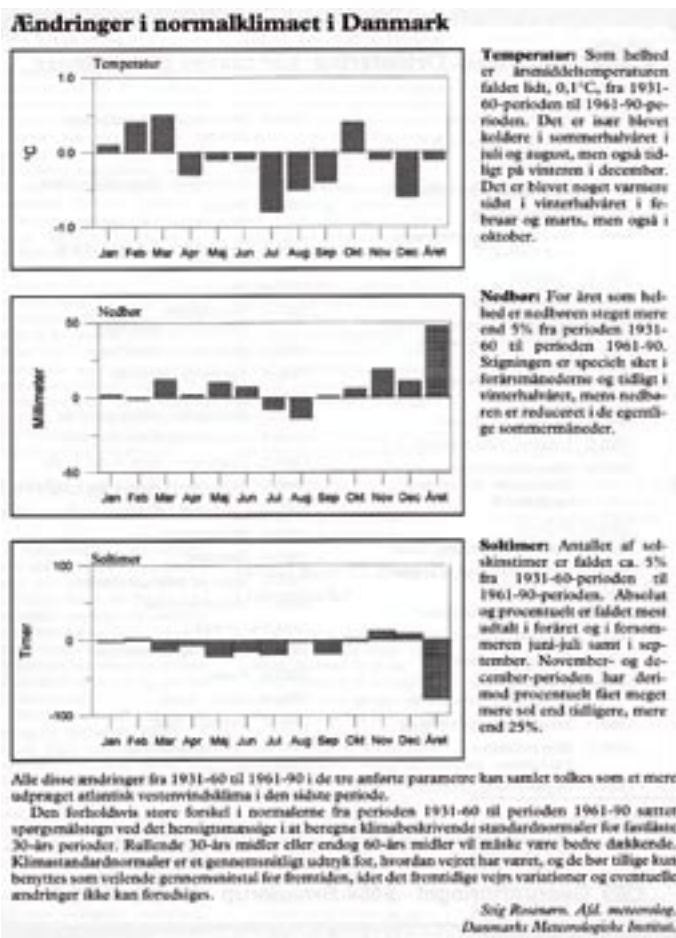
Nedbør

Det værste regnvejr Danmark nogensinde har haft var den 8.-9. juli 1931, hvor Marstal på Ærø fik 168 mm – eller godt 17 store gulvspande vand pr. kvadratmeter - i løbet af 24 timer. Det svarer til hele sommerens normalnedbør på de egne og til 28 mm over landsrekorden for hele juli måned for hele landet, der ligeledes blev sat i 1931. Det var en våd sommer dengang. Den regnrigeste måned nogensinde registreret i Danmark var oktober 1967 med 177 mm, mens den regnfattigste

måned indtil videre er juni 1992 med bare 1 mm nedbør (figur 2).

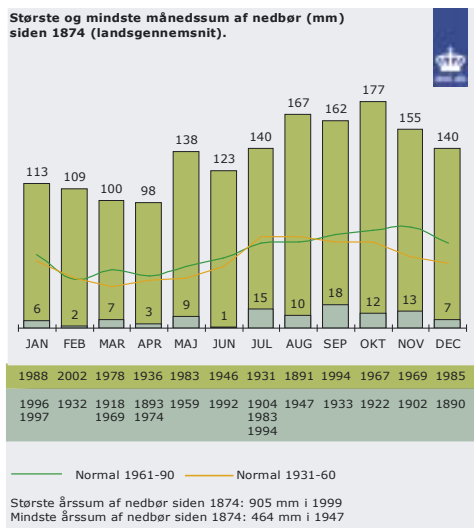
De danske nedbørrekorder tørrer dog lidt ind, hvis vi kigger ud i Verden. I Cherrapunji i In-

dien regnede det i juli 1861 hele 9.300 mm (9 meter!). Og i Arica, Chile, regner det gennemsnitligt kun 0,8 mm om året. I Grønland er det for øvrigt helt normalt at have måneder uden nedbør.

Figur 1. Ændringer i normalklimaet i Danmark.

Graferne er modificeret efter Bent Vraae Jørgensen, DMI. De viser de månedlige landsekstremer og de to klimanormaler for normalperioderne 1931-60 og 1961-90. Som du kan se af graferne, så ligger normalerne fra 1931-60 og 1961-90 meget tæt op af hinanden.

Figur 2

Temperatur

Højeste temperatur nogensinde registreret i Danmark stammer fra den usædvanligt varme og tørre sommer 1975. Faktisk var sommeren 1975 så varm, at august dette år foreløbigt er nummer tre på listen over varme måneder med gennemsnitligt 19,2 °C. Rekorden faldt den 10. og var på stegende 36,4 °C i Holstebro (figur 3).

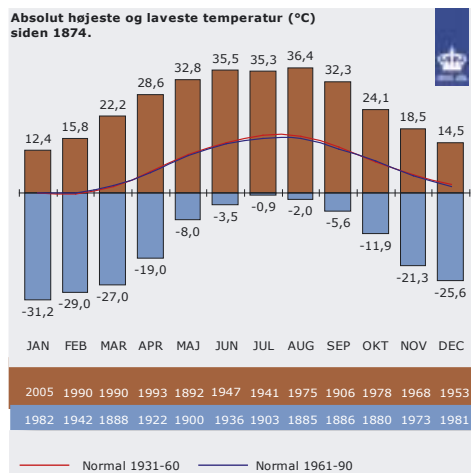
I den anden ende af skalaen skal vi ikke så langt væk - til Hørsted i Thy. Vinteren 1981-82 var en af de få rigtige isvintre i Danmark, og kulden kulminerede natten til den 8. januar, da termometret listede sig ned til -31,2 °C. Brrrrr.

Men modsat varmerekorde, så var kulderekorden i 1982 ikke noget, der gav udslag i månedsrekorderne. Den koldeste måned er stadig februar 1947, hvor middeltemperaturen havnede på -7,1 °C (figur 4).

Og synes du, at der er langt fra høj til lav i Danmark - temperaturmæssigt - så se bare, når resten af Verden kommer med. Højest målte temperatur er fra Libyen den 13. september 1922 på 58 °C, mens lavest målte er -89 °C fra Vostok på Antarktis den 21. juni 1983.

Solskin

I maj 1947 nåede danskerne op på månedsrekorden 330 solskinstimer, men 1947 var på mange måder også et ekstremt år rent vejrmæssigt. En streng isvinter blev fulgt af lang sommer, der strakte sig fra maj til september. Det gav alt i alt det mest solrige år nogensinde målt med 1.878 timer. Også august satte rekord i soltimer med 291 timer. I den anden ende af skalaen skal vi 12 år frem i tiden til 1959, hvor december kun bød på sølle 8 soltimer. Indfø-

Figur 3

ringen af en ny måde at registrere soltimer på gør det vanskeligt at sammenligne normalerne 31-60 og 61-90. Derfor er 31-60-normalen ikke medtaget i figur 5.

Andre ekstremer

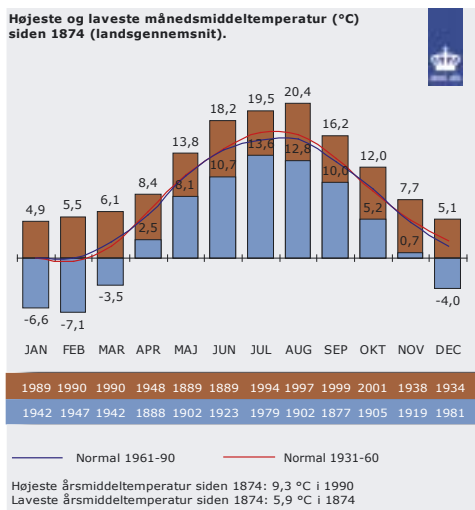
Inden for én måned - januar/februar 1907 - oplevede Skagen det henholdsvis højeste og laveste lufttryk nogensinde registreret i Danmark. Vintermånederne i begyndelsen af 1907 var meget omskiftelige, og den 23. januar målte 1062,5 hPa. i det nordjyske. Normaltrykket ved jordoverfladen er 1013 hPa. Blot én måned efter - 20. februar - kunne samme sted præstere bare 943,9 hPa.

Den 18. juni 2002 blev Danmark ramt af omkring 100.000 lynnedslag, og selv om der ikke føre en reel statistik over sådanne uvejrshændelser, så betragter eksperterne netop dét uvejr som en rekord - lynmæssigt. Det var også under uvejret 18. juni 2002, at Karup og Ilskov blev ramt af en sjælden kraftig skyvpumpe

Orkanen den 3. december 1999 bød også på sin del af de danske vejrekstremer. Således præsterede den at sætte hele fire vindrekorder:

- På Rømø blev målt den hidtil højeste middelvindhastighed (målt over ti minutter) på 41,2 m/s (eller 148 km/t).
- På boreriggen Mærsk Endeavour i Nordsøen målte 51,4 m/s (185 km/t) i middelvind 48 meter over havoverfladen.
- Rømø kunne også registrere rekordkraftige vindstød på 51,4 m/s, og sidst kunne så...
- Endeavour registrere vindstød på op til 59,2 m/s i 40 meters højde. Det svarer til 213 km/t.

Vil du vide mere:

Figur 4

...om klimanormaler og vejrekstremer i Danmark, så kan du begynde her:

<http://www.dmi.dk/dmi/index/klimanormaler.htm>

og

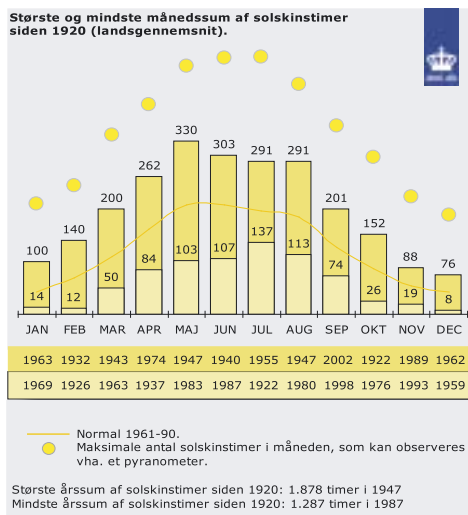
http://www.dmi.dk/dmi/index/meteorologiske_ekstremer_i_danmark.htm

For Grønland:

<http://www.dmi.dk/dmi/index/gronland/klimanormaler-gl.htm>

og

<http://www.dmi.dk/dmi/index/gronland/ekstremer.htm>

Figur 5

For Færøerne:

<http://www.dmi.dk/dmi/index/faroerne/klimanormaler-fo.htm>

og

<http://www.dmi.dk/dmi/index/faroerne/fr-ekstremer.htm>

Referencer:

- Rosenørn, S., & Lindhardt, K., 2000: Dansk Vejr i 100 år. Lademann.
- Ahrens, C. Donald, 2000: Meteorology Today, Brooks/Cole.
- www.dmi.dk

Bjarne Siewertsen, cand.scient., webredaktør på DMI
Lea Burholt Siewertsen, cand.scient., lærerstuderende

Morten Stenak: *De inddæmmede Landskaber*

En historisk geografi.

Landbohistorisk Selskab 2005

272 s., m. mange kort og fotos, 1 kort i lomme

Den første samlede beskrivelse af inddæmningernes historie i et nationalt perspektiv med en særlig analyse af Nordfyn. Vægt på teknik, politik, økonomi, kulturmiljø.

”Som kultur- og lokalhistorie .. overordentlig værdifuld” ... ”Forfatterens hensigtserklæring ... at genetablere den rustne forbindelse mellem de to discipliner, geografi og historie ... er til fulde opfyldt”

Jørgen P. Clausager i www.historie.online.dk

Pris: 348 kr. + fors.

Bestilles hos boghandlerne eller direkte hos www.landhist.dk